

Arkivsaknr:	2019/995
Arkivkode:	
Saksbehandler:	Vivian Birkeland

Saksgang

Formannskapet
Kommunestyret

Møtedato

02.06.2020
18.06.2020

Behandling av kommunal planstrategi

Rådmannens forslag til vedtak:

Planstrategien vedtas som Gildeskål kommunes planstrategi for perioden 2020-2023.

Vedlegg

- 1 Samfunnsdel med planstrategi
- 2 Særutskrift Sentrumsutvikling Gildeskål - Gildeskålmodellen sluttrapport

Bakgrunn for saken:

Kommunestyret skal minst én gang i hver valgperiode, og senest innen et år etter konstituering, utarbeide og vedta en kommunal planstrategi. Strategien bør inneholde en drøfting av kommunens strategiske valg knyttet til samfunnsutvikling, herunder langsiktig arealbruk, miljøutfordringer, sektorens virksomhet og en vurdering av planoppgaver som skal prioriteres i løpet av fireårsperioden. Planutvalget behandlet planforslaget 07. april 2020 og vedtok å sende på høring med høringsfrist 02. juni 2020.

Vurdering:

På grunn av utsendingsfristen for politiske saker skrives denne saken før høringsfristen er gått ut. Høringsfristen er samme dag som formannskapet har møte. Eventuelle høringsinnspill

blir lagt frem for formannskapet og ellers innarbeidet i saken før behandling i Kommunestyret.

Kommunal planstrategi er en oversikt over hvilke planer Gildeskål kommune skal utarbeide, revidere eller avvike i inneværende kommunestyreperiode 2020-2023.

Det er videre vurdert behovet for nye planer, revidering av planer, samt om det er hensiktsmessig å ta ut planer fra tidligere planstrategi. Det er gjort vurderinger av planer både på tvers av- og innen de enkelte sektorene i kommunen. Dette er oppsummert i tabellen i kapittel 3.3. En klar prioritering av planer er viktig for politikere og innbyggere og for å kunne disponere ressursene til kommunens administrasjon godt og effektivt. I arbeidet med planstrategien er det lagt stor vekt på kommunens egen vurdering av utfordringsbildet Gildeskål, i tillegg til regjeringens forventninger og føringer for kommunal planlegging.

Gildeskål kommune skal legge til rette for en bærekraftig utvikling, som er til det beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjoner (Plan- og bygningsloven § 1-1). FNs bærekraftsmål skal være førende for den overordnede samfunnsplanleggingen i Gildeskål kommune.

Konklusjon:

Planstrategien har vært på høring. Det redegjøres for viktige høringsinnspill, og rådmannen anbefaler at planstrategien vedtas som Gildeskål kommunes planstrategi for perioden 2020-2023.

Gildeskål
kommune

Oppstart av arbeid med kommuneplanens samfunnsdel

Kommunal planstrategi for Gildeskål
kommune 2020-2023
og planprogram for samfunnsdelen

Høringsforslag april 2020

Sammendrag

Kommunal planstrategi 2020-2023 og planprogram for kommuneplanens samfunnsdel

Kommunal planstrategi er en oversikt over hvilke planer Gildeskål kommune skal utarbeide, revidere eller utvikle i inneværende kommunestyreperiode 2020-2023.

Kommuneplanen er kommunens mest sentrale styringsdokument, og gir retningen for kommunens utvikling og arbeid, både som samfunn og organisasjon. Målene i samfunnsdelen legger føringer for alt planarbeid og kommunens årlige handlingsprogram og budsjett. Revidering av samfunnsdelen tidlig i kommunestyreperiode gir bedre tid til gjennomføring av ny politikk. Samfunnsdelen skal inkludere en arealstrategi som legger føringer for arealdelen. Det er videre vurdert behovet for nye planer, revidering av planer, samt om det er hensiktsmessig å ta ut planer fra tidligere planstrategi. Det er gjort vurderinger av planer både på tvers av- og innen de enkelte sektorene i kommunen. Dette er oppsummert i tabellen i [kapittel 3.3](#). En klar prioritering av planer er viktig for politikere og innbyggere og for å kunne disponere ressursene til kommunens administrasjon godt og effektivt.

I arbeidet med planstrategien er det lagt stor vekt på kommunens egen vurdering av utfordringsbildet Gildeskål, i tillegg til regjeringens forventninger og føringer for kommunal planlegging.

Bærekraftig utvikling

Gildeskål kommune skal legge til rette for en bærekraftig utvikling, som er til det beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjoner (Plan- og bygningsloven § 1-1). FNs bærekraftsmål skal være førende for den overordnede samfunnsplanleggingen i Gildeskål kommune. Det skal settes spesielt fokus på utvalgte bærekraftsmål.

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	3
1.1. Kommunal planstrategi 2020-2023 og planprogram	3
1.2. Overordnede føringer	4
1.3. Folkehelseoversikten og FNs bærekraftsmål	4
2. Viktige utviklingstrekk i Gildeskålsamfunnet	6
2.1. Befolkningsutvikling og levekår	6
2.2. Næringsliv og sysselsetting	7
2.3. Boligbygging, transport og infrastruktur	7
2.4. Miljø, klima og langsiktig arealbruk	7
2.5. Kommunal økonomi	8
2.6. Prioriteringer og planbehov	8
3. Vurdering av planbehov	9
3.1. Kommuneplanens samfunnsdel	9
3.2. Kommuneplanens arealdel	9
3.3. Planbehov Gildeskål kommune 2020-2023	9
4. Planprogram for kommuneplanens samfunnsdel	11
4.1. Innledning	11
4.2. Prosess	12
4.3. Medvirkning	12
4.4. Utredningsbehov	13

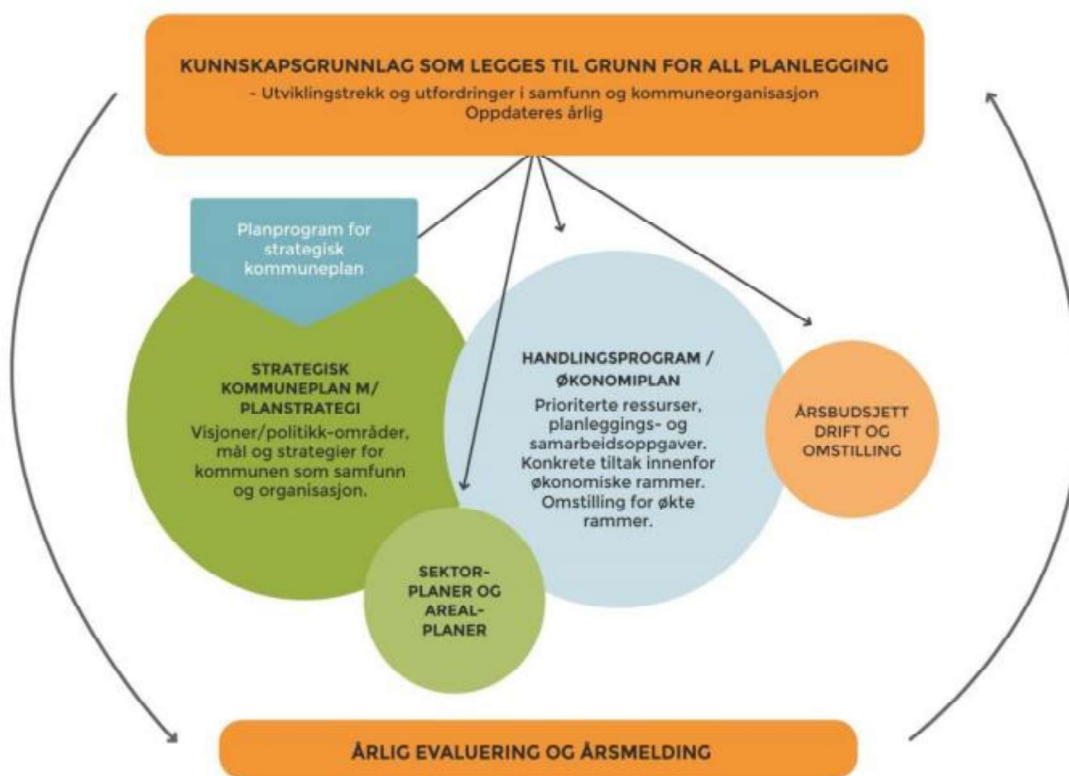
1. Innledning

1.1. Kommunal planstrategi 2020-2023 og planprogram

Kommunestyret skal minst én gang i hver valgperiode, og senest innen et år etter konstituering, utarbeide og vedta en kommunal planstrategi¹. Strategien bør inneholde en drøfting av kommunens strategiske valg knyttet til samfunnsutvikling, herunder langsiktig arealbruk, miljøutfordringer, sektorens virksomhet og en vurdering av planoppgaver som skal prioriteres i løpet av fireårsperioden.

Planprogrammet er en plan for hvordan samfunnsdelen skal utarbeides. Gildeskål har valgt å slå sammen planstrategien og planprogrammet for samfunnsdelen, for en mer sammenhengende planprosess, i tillegg til at det er tidsbesparende.

Figuren viser Gildeskål kommunes plansystem.

4-ÅRS SYKLUS	ÅRLIG SYKLUS	KONTINUERLIG
Langsiktig og strategisk planlegging	Prioritering av tiltak og organisering	Gjennomføring av tiltak og endringer
Strategisk planlegging	Taktisk planlegging	Operativ planlegging
Plan- og bygningloven	Kommuneloven	Kommuneloven m.m

¹ Plan- og bygningloven § 10-1 Kommunal planstrategi

1.2. Overordnede føringer

I de nasjonale forventningene som legges frem av regjeringen hvert fjerde år er det fokus på å fremme en bærekraftig utvikling i hele landet. Dokumentet for 2019-2023 [finner du her](#). Regjeringen trekker spesielt frem fire store utfordringer

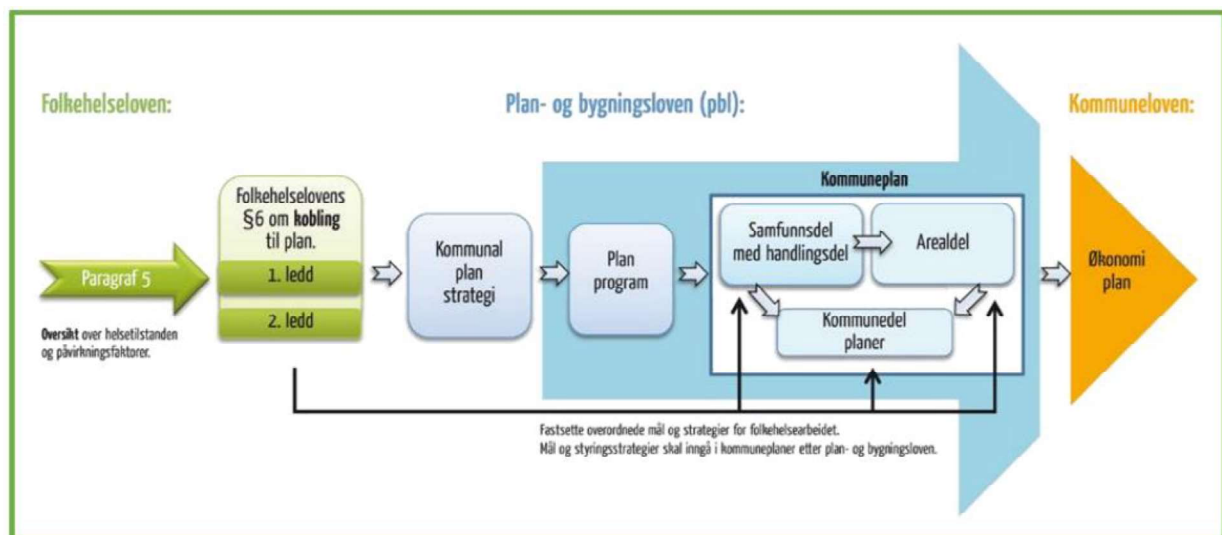
- Å skape et bærekraftig velferdssamfunn
- Å skape et økologisk bærekraftig samfunn gjennom blant annet en offensiv klimapolitikk og en forsvarlig ressursforvaltning
- Å skape et sosialt bærekraftig samfunn
- Å skape et trygt samfunn for alle

Norge har sluttet seg til FNs 17 bærekraftsmål, som skal være det politiske hovedsporet for å ta tak i vår tids største nasjonale og globale utfordringer.

Videre skal regionale planer legges til grunn for kommunal planlegging. [Oversikt finner du her](#).

1.3. Folkehelseoversikten og FNs bærekraftsmål

I juni 2019 ble det vedtatt en oversiktsrapport over folkehelseutfordringer, herunder helsetilstand og påvirkningsfaktorer i Gildeskål kommune. Oversikten er et viktig faktagrunnlag for all planlegging i kommunen, og skal brukes til å utarbeide overordnede mål og strategier for folkehelsearbeidet som er egnet for å møte de utfordringene kommunen står overfor. Figuren under viser koblingen mellom folkehelseloven og plan- og bygningsloven.

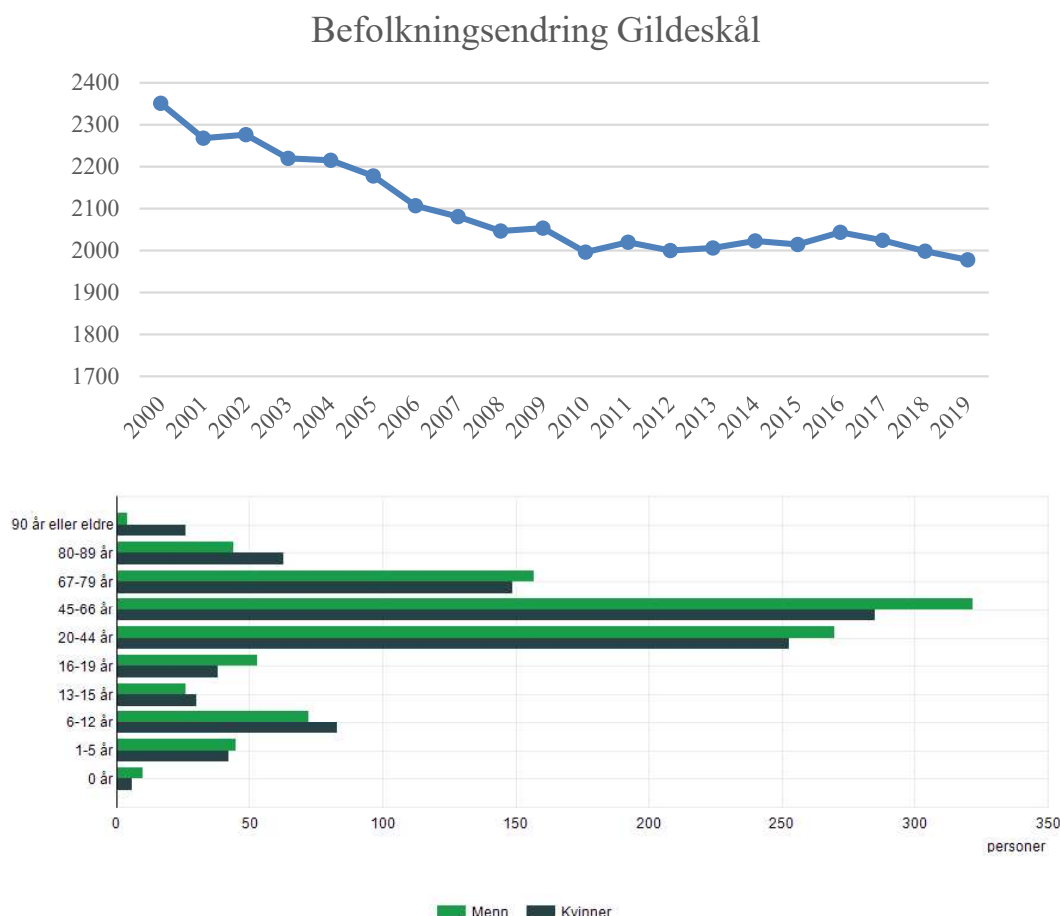
Alle kommunene i Norge skal aktivt ta stilling til FNs bærekraftsmål. Målene skal fremme sosial, miljømessig og økonomisk bærekraft på kort og lang sikt. FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for blant annet å sikre sosial rettferdighet, god helse, stanse tap av naturmangfold og klimaendringer. Alle målene er viktige, men det vil i arbeidet med den nye samfunnsdelen avklares hvilke av bærekraftsmålene Gildeskål skal ha ekstra fokus på og arbeide mot.

2. Viktige utviklingstrekk i Gildeskålsamfunnet

2.1. Befolkningsutvikling og levekår

Befolkningsutvikling har betydning for kommunen når det gjelder omfang og kvalitet på de ulike tjenestene som skal leveres til innbyggerne i framtiden. Gildeskål kommune har over lengre tid hatt nedgang i folketallet. En av hovedutfordringene i befolkningsutviklingen er at kommunen stadig får en eldre befolkning. Eldrebølgen kan få konsekvenser for kommunens inntektsgrunnlag og tilgang på arbeidskraft. Det vil på sikt bli færre i arbeid samtidig som behovet øker for tjenestene kommunen leverer.

Blant innbyggerne i Gildeskål er det færre som tar høyere utdanning enn i Nordland og Norge. Utdanning er en av de viktigste faktorene som bidrar til utjevning av sosiale forskjeller ettersom utdanning gir den enkelte valgfrihet og mulighet til inntektsgivende arbeid. Innbyggernes helsestatus blir gradvis bedre jo høyere i det sosioøkonomiske hierarkiet de befinner seg, og dette er en av årsakene til at det er viktig å motvirke sosiale forskjeller. Frafallet i videregående skole i Gildeskål er på hele 27 prosent i 2019, og det ses en sammenheng mellom foreldres utdanningsnivå og frafall i videregående skole (Oversiktsrapport over folkehelseutfordringer).

Folkehelseutfordringene som blir sett på som de viktigste i Gildeskål kommune er sysselsettingsproblematikk, trivsel i skolen og barnehagen, overvekt og inaktivitet, mangel på sosiale møteplasser og informasjon om etablerte møteplasser, trygge skoleveier, trygge og gode oppvekstvilkår, andelen eldre øker- sikre muligheter for å bo hjemme lengst mulig, og sosial ulikhet i helse. Helseutfordringene omfatter både fysisk og psykisk helse, som kan føre til sosiale og

økonomiske belastninger både på individ- og samfunnsnivå. Godt oppvekst- og læringsmiljø gjennom barnehage og skole er viktig for å motvirke sosial ulikhet.

2.2. Næringsliv og sysselsetting

Gildeskål kommune har gunstige naturgitte forutsetninger for vekst og utvikling på flere områder både på land og i sjø, og for å oppnå effektiv næringsutvikling avhenger det av et bevisst forhold til veivalg, prioriteringer, ansvarsfordeling og organisering (Strategisk næringsplan for Gildeskål kommune).

Arbeidsplasser og boligtilbud er grunnleggende for å skape vekst og velferd. For å påvirke verdiskapende og bærekraftig næringsutvikling i kommunen kreves en proaktiv arealforvaltning og aktiv bruk av tilgjengelige arealer. Dette må kommunen gjøre i samhandling med næring- og utviklingsaktører. Dersom bedrifter har negative eksterne effekter i form av støy, støv eller lukt må de skjermes fra boligområder.

De sentrale næringene som prioriteres i kommunen er havbruk, innovasjon og utvikling mot blå åker, samt reiseliv, opplevelser og kultur.

Premissene som må være til stede for økt sysselsetting og ønsket næringsutvikling

- Gildeskål kommune lytter til næringslivet
- Utvikling av infrastruktur på vei og sjø, samt elektronisk kommunikasjon
- Godt samarbeid mellom skole og arbeidsliv, slik at næringsliv får tilgang til rett kompetanse
- Gode bo og besøksområder i kommunen, samt stimulere til vekst innen boligbygging og overnattingskapasitet
- Synliggjøring av organisering av næringsapparatet, og forståelsen av hvordan næringsapparatet skal brukes for å fremme reell vekst og næringsutvikling
- Skape et godt renommé og kunnskap om mulighetene i kommunen med et aktivt rekrutterings- og markedsarbeid

2.3. Boligbygging, transport og infrastruktur

For å møte veksten i fremtiden er vi avhengig av varierte boliger. For å styrke lokale tilbud er det viktig at framtidig vekst først og fremst er knyttet til tettstedsområdene. Både boligbygging og flere arbeidsplasser er viktig for å tiltrekke flere mennesker til kommunen i fremtiden. Det er også viktig å tilgjengeliggjøre tomter og boliger som kan selges til helårsformål. Nesten all bosetting og næringsliv i Gildeskål er tilknyttet sjøen, og dermed har kommunen en unik mulighet til økt bruk av sjøveien som transportmiddel, både internt i kommunen, og for transport til nabokommunene. Ikke minst er dette viktig for ønsket utvikling og tilgjengelighet for reiselivet. Gang- og sykkelveier må og prioriteres, både for trafiksikkerheten, tettsteders attraktivitet, samt som tiltak for en god folkehelse.

2.4. Miljø, klima og langsiktig arealbruk

Klimaet er i endring, og vi står overfor en masseutryddelse av arter, naturmangfold og økosystemer. Kommunen har et ansvar for å redusere egne klimautslipp. I 2019 kom omtrent 70 prosent av kommunens utslipp av klimagasser fra sjøfart, 15 prosent fra jordbruk, og 11 prosent fra veitrafikk. Kommunen må tilpasse seg endringer knyttet til klima, blant annet økt risiko for kraftig nedbør og økte problemer med overvann, havnivåstigning og stormflo, endringer i flomforhold og flomstørrelser og skred. Jordressurser er karbonlager som må tas vare på. Mer ekstremvær vanskeliggjør landbruksdriften og det blir større fare for skade på avlingene. Dermed er bedre jordkultur og tilpasning av driften viktige tiltak.

Arealendringer er den største trusselen mot det biologiske mangfoldet. Hvert enkelt tiltak, lite eller stort, bidrar til økt trussel. Dermed må det gjøres gode vurderinger av tiltak knyttet til

arealbruksendringer. Kommunen har et ansvar som planmyndighet og landbruksmyndighet for å sikre bærekraftig forvaltning av arealer, arter, og økosystemer på land, i ferskvann og i sjø. Fokus på kompakt utbygging som reduserer store arealinngrep, samt reduserer behovet for transport ivaretar i større grad dagens utfordringer, og bør prioriteres fremfor spredt utbygging. Fortetting skåner i tillegg landbruksområder. Landbruksområdene ligger ofte i nærhet til tettsteder og krever lite tilrettelegging før områdene er byggeklare. Dermed er disse arealene sårbare og utsatte for nedbygging. I Norge er kun 3 prosent av landarealet dyrka mark, herav er 1 prosent egnet for matkorndyrking. Ifølge NIBIOs klassifisering av arealressurser er 1,8 prosent av Gildeskåls landareal jordbruksareal. Herav er 1,1 prosent fulldyrka, 0,1 prosent overflatedyrka, og 0,6 prosent innmarksbeite.

2.5. Kommunal økonomi

Kommunen vil oppleve en større andel aldrende befolkning i årene som kommer, og for å opprettholde dagens standard og dekningsgrad i tjenestetilbudet vil utgiftene øke. En konsekvens av de demografiske utviklingstrekkene er at kommunen får mindre penger fra staten. Regjeringen benytter samme data som SSB når skatt og rammetilskudd beregnes for kommunene. Utviklingen for frie inntekter gir ikke Gildeskål kommune økning i overføringene de neste 4 årene. Samtidig er prognosen at pris og lønnsveksten i de neste fire årene påfører økte kostnader i størrelsesorden 25-35 mnok.

Gildeskål bruker disposisjonsfondet direkte for å finansiere driftsutgiftene. Kommunen har høy gjeld per innbygger, og lånegjelden vil fortsatt stige per innbygger, som følge av at det blir færre innbyggere å dele gjelden på. Øvrige investeringer finansieres gjennom bruk av ubundet kapitalfond, som da tappes. Avkastningen blir inntektsført i driftsregnskapet og fordelt mellom disposisjonsfondet og ubundet kapitalfond. Dette fører til at det blir en stadig økt mulighet til fortsatt å finansiere kostbar drift med oppsparte midler. Denne muligheten vil vedvare til pengene er brukt opp. Når pengene tar slutt vil være et resultat av politiske valg.

Gildeskål er i dag ikke en ROBEK- kommune, slik flere kommuner i Nordland er. En av de viktigste årsakene til at kommuner havner på ROBEK-listen synes å være politisk unnfalldenhet (Econ Rapport nr. R-2010-078). Krevende og tøffe omstillinger utsettes i det lengste, selv om behovet for dem er kjent for mange. Dess lengre tid som går dess vanskeligere er det å rette opp en tiltagende økonomisk ubalanse.

2.6. Prioriteringer og planbehov

Bærekraftsmålene må tilpasses utfordringene Gildeskålsamfunnet har, og det vil være hensiktsmessig å velge ut målene som er mest relevant for utfordringene Gildeskål kommune står overfor. Prioriteringen gjøres på bakgrunn av behov og utfordringer kartlagt i oversiktsrapport over folkehelseutfordringer og kunnskapsgrunnlag.

3. Vurdering av planbehov

Kommunestyret skal hvert fjerde år vurdere behovet for å revidere kommuneplanen og øvrige planer i planstrategien. Vurderingene gjøres i lys av utfordringene kommunen står overfor, og politikken kommunestyret ønsker å føre.

3.1. Kommuneplanens samfunnsdel

Gjeldende samfunnsdel ble vedtatt i kommunestyret 1. mars 2016. Planen er kommunens overordnede styringsdokument og legger føringer for kommunens utvikling frem mot 2032.

Ved revidering av kommuneplanens samfunnsdel klargjøres grunnlaget for ny politikk, og legger samtidig til rette for implementering av FNs bærekraftsmål i overordnet planlegging. Et utvalg av bærekraftsmålene legges til grunn for planleggingen, og skal legge til rette for økonomisk, sosial og miljømessig bærekraftig utvikling. I tillegg utarbeides det en arealstrategi som legger føringer for arealdelen. Kommuneplanens samfunnsdel er styrende for all planlegging i kommunen. Det innebærer at alle øvrige planer må sikres legitimitet i kommuneplanens samfunnsdel.

3.2. Kommuneplanens arealdel

Kommuneplanens arealdel ble vedtatt 1. mars 2016, og viser sammenhengen mellom ønsket fremtidig samfunnsutvikling og arealbruk. Revidering av arealdelen er en lang og ressurskrevende prosess. Det ble varslet oppstart av planarbeid i 2013 og høring og offentlig ettersyn i 2015. Selv om arealdelen er vedtatt ganske nylig bør det likevel gjøres en vurdering av eventuelle endringer.

Arealdelen skal følge opp samfunnsdelen og legge til rette for den nye arealstrategien. Dersom det skal arbeides med endringer i arealplanen skal det gjøres en risikovurdering knyttet til uønskede naturhendelser, samt en vurdering for oppheving, revisjon eller oppdatering av gjeldende plan for å sikre et enhetlig og oppdatert plangrunnlag.

3.3. Planbehov Gildeskål kommune 2020-2023

Stor «X» betyr at planen skal revideres. Liten «x» betyr at for disse planene skal handlingsplan/tiltaksliste behandles årlig.

Planens navn	Forrige vedtak	Behov	2020	2021	2022	2023	Ansvarlig
Langsiktig (4 år og >):							
Kunnskapsgrunnlaget	2020	Revidering	X	X	X	X	Ledergruppa
Kommuneplanens Samfunnsdel	2016	NY	X				Arealplanlegger
Kommuneplanens Arealdel	2016	Revidering		X			Arealplanlegger
Handlingsdel med økonomiplan	2019		X	X	X	X	Øk.Sjef/ledergruppe
Helhetlig ROS-Analyse	2013	Revidering	X				Beredskapskoordinator
Plan for oppfølging av samfunnsikkerhet og beredskap	2016	Revidering	X				Beredskapskoordinator
Trafikksikkerhetsplan	2019	Revidering	x	x	x	X	Arealplanlegger
Kommunedelplan for fysisk aktivitet og friluftsliv	2019	Revidering	x	x	x	X	Folkehelsekoordinator

Oversiktsdokument for folkehelsesituasjon	2019	Revidering		X			Folkehelsekoordinator/ledergruppe
Ruspolitisk plan med alkoholpolitisk handlingsplan	2017	Revidering	X				HO/PS
Strategisk Næringsplan	2017	Handlingsdel Revideres		X			Rådmann
Reiselivsstrategi		NY		X			SNU
Personalpolitisk Handlingsplan		Revidering	X				Personal
Arkivplan	2015	Rulleres ved behov					PS
IKT Plan	2016	Årlig rullering av tiltaksdel	X	x	x	x	IKT
Kulturminneplan		NY		X			Kultur
Kortsiktig (< 4 år):							
Beredskapsplan for kommunal kriseledelse	2017	Revidering	X	X	X	X	Beredskapskoordinator
Plan for helsemessig og sosial beredskap	2017	Revidering	X	X	X	X	HO
Smittevernplan inkl. tuberkulosekontrollprogram	2015			X			HO
Beredskapsplaner skoler	2018		X	X	X	X	OK
Beredskapsplan vannforsyning	2017	Revidering		X			Teknisk
Boligpolitisk plan	2016	Revidering Handlingsdel		X		X	HO/Teknisk
Vedlikeholdsplan for tekniske bygg og kommunale anlegg	2020	Revidering			X	X	Teknisk
Overordnet ernæringsplan	2016		X				HO
Kompetanseplan	2014		X				Personal
Reguleringsplaner, kommunal regi							
Nygårdsjøen/Ertenvåg havn	1991	Revidering	X				Arealplanlegger
Inndyr Sentrum/havna	1997	Revidering			X		Arealplanlegger
Sørarnøy Sentrum	1985	Revidering		X			Arealplanlegger
Sørarnøy havn	2012	Revidering	X				Arealplanlegger
Storsteinan		NY			X		Arealplanlegger
Sundsforddalen		NY				X	Arealplanlegger
Inndyr skole - Sykehjemmet - Sjømyra	2006	Revidering		X			Arealplanlegger
Saura		NY			X		Arealplanlegger
Gang- og sykkelvei Mårnes-Sandhornøy skole		NY		X			Arealplanlegger

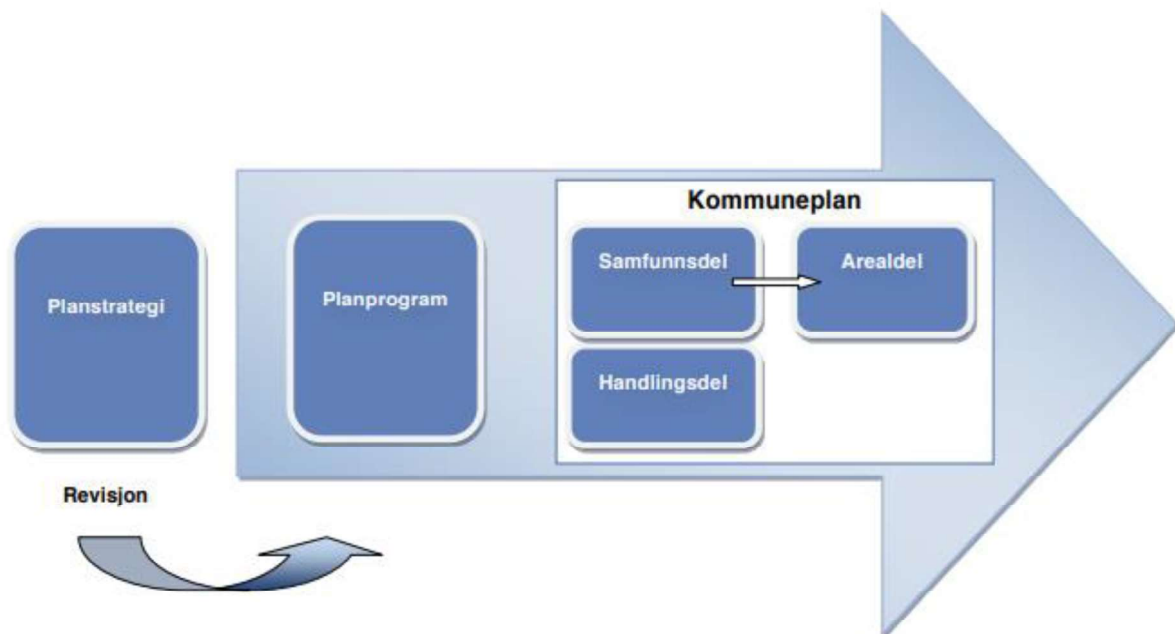
Gang- og sykkelvei Inndyr sentrum		NY		X		Arealplanlegger
Gildeskål kirkested	1993	Revidering	X			Arealplanlegger
Vågsosen havn	1992	Revidering		X		Arealplanlegger
Storvik havn		NY			X	Arealplanlegger
Sør-Fugløy havn		NY			X	Arealplanlegger
Nord-Fugløy havn		NY			X	Arealplanlegger
Kråkneshaugen, Sandhornøy		NY			X	Arealplanlegger

Alle kryss er satt på det år planarbeidet skal startes opp. Det må settes av tilstrekkelig tid til prosess og bearbeidelse i forkant av dette, og ev økonomiske midler der det trengs (f.eks. til ROS-analyser, grunnundersøkelser og annen prosess-støtte ved behov).

4. Planprogram for kommuneplanens samfunnsdel

4.1. Innledning

Samfunnsdelen er kommunens overordnede styringsdokument, som tar for seg hele kommunen som organisasjon, og setter mål og strategier for videre utvikling. Planprogrammet skal gjøre rede for formålet med planarbeidet, planprosessen og opplegg for medvirkning i arbeidet med samfunnsdelen. Gildeskål kommune har valgt å utarbeide en planstrategi som inkluderer planprogram for kommuneplanens samfunnsdel. Målet er en logisk sammenheng mellom planstrategien og den etterfølgende kommuneplanprosessen, som illustreres i figuren nedenfor.

4.2. Prosess

Oppstart av planarbeidet varsles samtidig som forslag til planprogram legges ut på høring. Det er i høringsperioden mulig å vurdere planprogrammet, gi innspill til arbeidet med planen og komme med forslag til utredningstemaer og hvordan utredningene bør gjennomføres for berørte og interesserte. Ved endt høring blir innkomne uttalelser gjennomgått og vurdert, før endelig planprogram fastsettes politisk. Fastsatt planprogram vil ligge til grunn for utredningsprosessen og videre arbeid med samfunnsdelen. I samfunnsdelen skal kommunestyret ta stilling til de lange linjene for Gildeskål med visjon, hovedmål, arealstrategier og prioriterte satsingsområder for valgperioden frem til 2023.

Fremdriftsplan	2020					2021
	Mars-mai	Juni-August	September - Oktober	November	Desember	
Oppstart og planprogram på høring og offentlig ettersyn						
Varsel om oppstart, høring og offentlig ettersyn av planprogram (6 uker)						
Fastsette planprogram						
Utredningsfase, utarbeide planforslag, medvirkning og innarbeide eventuelle innspill						
1. gangs behandling						
Høring og offentlig ettersyn (6 ukers høringsfrist)						
Eventuelle endringer av planforslag og tilleggsutredninger						
Sluttbehandling med vedtak						

4.3. Medvirkning

Kommunen skal jf. Plan- og bygningsloven § 5-1 legge til rette for medvirkning. Planprosessen skal sikre åpenhet og medvirkning for alle berørte interesser og myndigheter. Dette er viktig både med hensyn til demokrati og effektivitet i planprosessen, og det er nødvendig med bred medvirkning for å lage gode planer.

Gildeskål kommune vil legge til rette for innspill til kommuneplanens samfunnsdel i høringsperiodene. Hovedmålgruppe for medvirkning i kommuneplanarbeidet er innbyggere, interesseorganisasjoner, næringsliv, politikere, nabokommuner og berørte myndigheter. Kommunen har et særlig ansvar for å sikre aktiv medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging, herunder barn og unge.

For å sikre at allmennheten forstår de politiske veivalg som tas og konsekvensen av disse, er god kommunikasjon viktig. Dermed settes det fokus på bruk av et enkelt og forståelig språk i kommuneplanens samfunnsdel. Videre skal sosiale medier og kommunens egen nettside benyttes for å informere befolkningen og be om innspill.

Ved merknader til planprogrammet må dette presiseres i tilbakemeldingen til kommunen.

4.4. Utredningsbehov

Det er utarbeidet et kunnskapsgrunnlag med statistikk og kunnskap fra de ulike avdelingene i kommuneorganisasjonen som kartlegger status og utviklingstrekk i Gildeskål kommune. Dokumentet gir en forståelse av dagens situasjon, og synliggjør fremtidige behov i kommunen.

Kunnskapsgrunnlaget brukes til et systematisk og målrettet planarbeid, og peker mot hvilke planoppgaver Gildeskål kommune bør prioritere fremover.

Resultatet av utviklingen av Gildeskålmodellen, en prosjektmodell for sentrumsutvikling, har fått fram ideer, forslag og rammer for utvikling av tettstedene Inndyr, Ertenvåg/Nygårdsjøen, Sør-Arnøy og Våg. Fokuset gjennom prosjektet har vært på bosted-, næring-, og destinasjonsutvikling. Resultatene fra prosjektet vil bli benyttet for å skape ønsket utvikling i kommunen.

Oversiktsrapporten over folkehelseutfordringer i Gildeskålsamfunnet vil også legges til grunn for videre samfunnsutvikling.

Det vil foretas en vurdering av videre utredningsbehov underveis i planprosessen.

Arkivsaknr:	2018/472
Arkivkode:	
Saksbehandler:	Helge D. Akerhaugen

Saksgang

Eldrerådet
Råd for personer med funksjonsnedsettelse
Ungdomsrådet
Plan og eiendomsutvalget
Levekårsutvalget
Formannskapet
Kommunestyret

Møtedato

17.02.2020
14.02.2020
17.02.2020
18.02.2020
19.02.2020
27.02.2020
03.04.2020

Sentrumsutvikling Gildeskål - Gildeskålmodellen sluttrapport

Behandling i Kommunestyret - 03.04.2020:

Formannskapets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Kommunestyrets vedtak:

1. Med utgangspunkt i Gildeskålmodellen bes rådmannen legge frem ny planstrategi for kommende kommuneplanarbeid.
2. Kommunen skal prioritere utvikling av de fire tettstedene med fokus på de fysiske møteplassene og de sosiale i form av aktiviteter og arrangementer.
3. Gildeskålmodellens funn, idéer og forslag danner grunnlag for planprosessene for utvikling av de fire tettstedene.
4. I tråd med budsjett for 2020 ber kommunestyret om at internt og eksternt informasjonsarbeid prioriteres for styrket omdømmebygging.
5. Ordfører tar initiativ til å opprette en gjennomføringsgruppe for utvikling av idéer og forslag fra prosjektet. Fokuset skal være på hvordan lokalutvalg, lag/foreninger, bedrifter og enkeltpersoner kan realisere egne prosjekter, med tilrettelegging og bistand fra kommunen.
6. Visningsrommet skal sammen med nettstedet www.gildeskalm modellen.no være et verktøy for utvikling av idéer og forslag, hvor aktører kan arrangere egne

workshops og andre kreative prosesser.

Behandling i Formannskapet - 27.02.2020:

Rådmannens forslag ble enstemmig vedtatt.

Saksordfører: Ida K. Heen

Formannskapets innstilling:

1. Med utgangspunkt i Gildeskålmodellen bes rådmannen legge frem ny planstrategi for kommende kommuneplanarbeid.
2. Kommunen skal prioritere utvikling av de fire tettstedene med fokus på de fysiske møteplassene og de sosiale i form av aktiviteter og arrangementer.
3. Gildeskålmodellens funn, idéer og forslag danner grunnlag for planprosessene for utvikling av de fire tettstedene.
4. I tråd med budsjett for 2020 ber kommunestyret om at internt og eksternt informasjonsarbeid prioriteres for styrket omdømmebygging.
5. Ordfører tar initiativ til å opprette en gjennomføringsgruppe for utvikling av idéer og forslag fra prosjektet. Fokuset skal være på hvordan lokalutvalg, lag/foreninger, bedrifter og enkeltpersoner kan realisere egne prosjekter, med tilrettelegging og bistand fra kommunen.
6. Visningsrommet skal sammen med nettstedet www.gildeskalm modellen.no være et verktøy for utvikling av idéer og forslag, hvor aktører kan arrangere egne workshops og andre kreative prosesser.

Behandling i Levekårsutvalget - 19.02.2020:

Rådmannens forslag ble enstemmig vedtatt.

Levekårsutvalgets innstilling:

1. Med utgangspunkt i Gildeskålmodellen bes rådmannen legge frem ny planstrategi for kommende kommuneplanarbeid.
2. Kommunen skal prioritere utvikling av de fire tettstedene med fokus på de fysiske møteplassene og de sosiale i form av aktiviteter og arrangementer.
3. Gildeskålmodellens funn, idéer og forslag danner grunnlag for planprosessene for utvikling av de fire tettstedene.
4. I tråd med budsjett for 2020 ber kommunestyret om at internt og eksternt informasjonsarbeid prioriteres for styrket omdømmebygging.
5. Ordfører tar initiativ til å opprette en gjennomføringsgruppe for utvikling av idéer og forslag fra prosjektet. Fokuset skal være på hvordan lokalutvalg,

lag/foreninger, bedrifter og enkeltpersoner kan realisere egne prosjekter, med tilrettelegging og bistand fra kommunen.

6. Visningsrommet skal sammen med nettstedet www.gildeskalkmodellen.no være et verktøy for utvikling av idéer og forslag, hvor aktører kan arrangere egne workshops og andre kreative prosesser.

Behandling i Plan og eiendomsutvalget - 18.02.2020:

Rådmannens forslag ble enstemmig vedtatt.

Plan og eiendomsutvalgets innstilling:

1. Med utgangspunkt i Gildeskålmодellen bes rådmannen legge frem ny planstrategi for kommende kommuneplanarbeid.
2. Kommunen skal prioritere utvikling av de fire tettstedene med fokus på de fysiske møteplassene og de sosiale i form av aktiviteter og arrangementer.
3. Gildeskålmодellens funn, idéer og forslag danner grunnlag for planprosessene for utvikling av de fire tettstedene.
4. I tråd med budsjett for 2020 ber kommunestyret om at internt og eksternt informasjonsarbeid prioriteres for styrket omdømmebygging.
5. Ordfører tar initiativ til å opprette en gjennomføringsgruppe for utvikling av idéer og forslag fra prosjektet. Fokuset skal være på hvordan lokalutvalg, lag/foreninger, bedrifter og enkeltpersoner kan realisere egne prosjekter, med tilrettelegging og bistand fra kommunen.
6. Visningsrommet skal sammen med nettstedet www.gildeskalkmodellen.no være et verktøy for utvikling av idéer og forslag, hvor aktører kan arrangere egne workshops og andre kreative prosesser.

Behandling i Eldrerådet - 17.02.2020:

Representanten Solbakken la frem følgende forslag til tillegg i punkt 6: Gildeskålmодellen bør publiseres vidt for å hente inn investorer.

Rådmannens forslag til vedtak med Solbakkens tillegg ble enstemmig vedtatt.

Eldrerådets uttalelse:

1. Med utgangspunkt i Gildeskålmодellen bes rådmannen legge frem ny planstrategi for kommende kommuneplanarbeid.
2. Kommunen skal prioritere utvikling av de fire tettstedene med fokus på de fysiske møteplassene og de sosiale i form av aktiviteter og arrangementer.
3. Gildeskålmодellens funn, idéer og forslag danner grunnlag for planprosessene for

utvikling av de fire tettstedene.

4. I tråd med budsjett for 2020 ber kommunestyret om at internt og eksternt informasjonsarbeid prioriteres for styrket omdømmebygging.
5. Ordfører tar initiativ til å opprette en gjennomføringsgruppe for utvikling av idéer og forslag fra prosjektet. Fokuset skal være på hvordan lokalutvalg, lag/foreninger, bedrifter og enkeltpersoner kan realisere egne prosjekter, med tilrettelegging og bistand fra kommunen.
6. Visningsrommet skal sammen med nettstedet www.gildeskallmodellen.no være et verktøy for utvikling av idéer og forslag, hvor aktører kan arrangere egne workshops og andre kreative prosesser. Gildeskallmodellen bør publiseres vidt for å hente inn investorer.

Behandling i Råd for likestilling av funksjonshemmede - 14.02.2020:

Rådmannens forslag ble enstemmig vedtatt.

Råd for likestilling av funksjonshemmedes uttalelse:

1. Med utgangspunkt i Gildeskallmodellen bes rådmannen legge frem ny planstrategi for kommende kommuneplanarbeid.
2. Kommunen skal prioritere utvikling av de fire tettstedene med fokus på de fysiske møteplassene og de sosiale i form av aktiviteter og arrangementer.
3. Gildeskallmodellens funn, idéer og forslag danner grunnlag for planprosessene for utvikling av de fire tettstedene.
4. I tråd med budsjett for 2020 ber kommunestyret om at internt og eksternt informasjonsarbeid prioriteres for styrket omdømmebygging.
5. Ordfører tar initiativ til å opprette en gjennomføringsgruppe for utvikling av idéer og forslag fra prosjektet. Fokuset skal være på hvordan lokalutvalg, lag/foreninger, bedrifter og enkeltpersoner kan realisere egne prosjekter, med tilrettelegging og bistand fra kommunen.
6. Visningsrommet skal sammen med nettstedet www.gildeskallmodellen.no være et verktøy for utvikling av idéer og forslag, hvor aktører kan arrangere egne workshops og andre kreative prosesser.

Behandling i Ungdomsrådet - 17.02.2020:

Rådmannens forslag ble enstemmig vedtatt.

Ungdomsrådets uttalelse:

1. Med utgangspunkt i Gildeskallmodellen bes rådmannen legge frem ny planstrategi

for kommende kommuneplanarbeid.

2. Kommunen skal prioritere utvikling av de fire tettstedene med fokus på de fysiske møteplassene og de sosiale i form av aktiviteter og arrangementer.
3. Gildeskålmodellens funn, idéer og forslag danner grunnlag for planprosessene for utvikling av de fire tettstedene.
4. I tråd med budsjett for 2020 ber kommunestyret om at internt og eksternt informasjonsarbeid prioriteres for styrket omdømmebygging.
5. Ordfører tar initiativ til å opprette en gjennomføringsgruppe for utvikling av idéer og forslag fra prosjektet. Fokuset skal være på hvordan lokalutvalg, lag/foreninger, bedrifter og enkeltpersoner kan realisere egne prosjekter, med tilrettelegging og bistand fra kommunen.
6. Visningsrommet skal sammen med nettstedet www.gildeskalmodellen.no være et verktøy for utvikling av idéer og forslag, hvor aktører kan arrangere egne workshops og andre kreative prosesser.

Rådmannens forslag til vedtak:

1. Med utgangspunkt i Gildeskålmodellen bes rådmannen legge frem ny planstrategi for kommende kommuneplanarbeid.
2. Kommunen skal prioritere utvikling av de fire tettstedene med fokus på de fysiske møteplassene og de sosiale i form av aktiviteter og arrangementer.
3. Gildeskålmodellens funn, idéer og forslag danner grunnlag for planprosessene for utvikling av de fire tettstedene.
4. I tråd med budsjett for 2020 ber kommunestyret om at internt og eksternt informasjonsarbeid prioriteres for styrket omdømmebygging.
5. Ordfører tar initiativ til å opprette en gjennomføringsgruppe for utvikling av idéer og forslag fra prosjektet. Fokuset skal være på hvordan lokalutvalg, lag/foreninger, bedrifter og enkeltpersoner kan realisere egne prosjekter, med tilrettelegging og bistand fra kommunen.
6. Visningsrommet skal sammen med nettstedet www.gildeskalmodellen.no være et verktøy for utvikling av idéer og forslag, hvor aktører kan arrangere egne workshops og andre kreative prosesser.

Vedlegg:

KST sak 36/2018 Sentrumsutvikling, plan for hovedprosjekt.

Prosjektforslag – utvikling og utprøving av metodikk for stedsutvikling i Gildeskål kommune

Prosjektregnskapsrapport

Vedlegg

- 1 Særutskrift Sentrumsutvikling i Gildeskål, plan for hovedprosjekt
- 2 Redigert prosjektforslag Gildeskål kommune 24.05.2018
- 3 Budsjett med reguleringer, Sentrumsutvikling, pr 07.11.2019
- 4 Økonomirapport pr 7.11.2019

Bakgrunn for saken:

Gildeskål kommune har en ambisiøs kommuneplan der det er et uttrykt mål at Gildeskål har 2250 innbyggere i 2027. I kommuneplanens samfunnsdel er disse overordnede målene for «Befolkning/bosetning og boliger» formulert:

- Gildeskål har 2250 innbyggere i 2027 - med en relativ større andel barnefamilier og yrkesaktive (20-66 år)
- Kommunen er en attraktiv bo-region for arbeidspendlere
- Gildeskål har en moderne infrastruktur tilpasset innbyggernes behov
- Kommunen har fokus på utvikling av tettstedene i kommunen
- Gildeskål er preget av trivsel og bolyst

I sak 23/2018 vedtok kommunestyret at et prosjekt for sentrumsutvikling skal omfatte de fire stedene Arnøy, Våg, Nygårdsjøen og Inndyr. Prosjektplanen for utvikling og utprøving av metodikk for stedsutvikling i Gildeskål kommune ble vedtatt som prosjektplan for prosjektet i KST møtet den 20.06.2018 i sak 36/2018. Planen er utarbeidet av Kunnskapsparken Bodø på oppdrag fra og i dialog med rådmannen og hans stab.

Prosjektet skulle gjennomføres i 2018 og 2019 med en budsjettramme på 2 mnok. Arbeidet med prosjektet ble sluttført i løpet av november 2019. Sluttrapporten fra prosjektet legges nå frem for kommunestyret til politisk behandling og drøfting av veien videre og bruk av prosjekts resultatet.

Vurdering:

Gjennom utvikling og utprøving av nyskapende metodikk for stedsutvikling i Gildeskål har vi fått en dypere innsikt i lokalsamfunnenes særegenheter og de gode stedskvalitetene vi kan bruke som grunnlag for fremtidig utvikling. I samspill mellom kommune, næringsliv, sivilsamfunn og eksterne aktører, har kartlegginger og kreative prosesser gitt oss verdifulle innspill og inspirasjoner som kan bidra til å skape nye reelle stedskvaliteter, som igjen gir grunnlag for positiv utvikling og bidrar til å styrke Gildeskåls omdømme.

Når rådmannen nå legger frem sluttrapporten for kommunestyret så er også selve rapporten nyskapende sammenlignet med hvordan rapporter fra prosjekter er blitt lagt frem tidligere. Prosjektet har involvert svært mange mennesker med ulike roller og tilknytning til Gildeskål kommune og prosjektet. Foruten kommunens egen bruk av rapporten er det mange interessenter til rapporten, metodene og resultatene. For å møte alles behov og samtidig gjøre rapporten svært levende, er rapporten laget som en web-side <https://www.gildeskalmodellen.no/> På denne måten blir rapporten visualisert bedre og

tilgjengelig for alle som har en smarttelefon, nettbrett eller PC fra hvorsomhelst og nårsomhelst. Det er styringsgruppens ønske at rapporten skal bli brukt langt utover Gildeskål kommunes eget behov. Ved å presentere rapporten som en nettside er det lagt til rette for det. Dette er Gildeskål-modellen for stedsutvikling.

Styringsgruppen i prosjektet har bestått av:

- Helge D. Akerhaugen, rådmann (leder)
- Jørn Solli (fra april 2019 Linn Tove Øyahals), Sjøfossen næringsutvikling
- Anne Wiik, leder for plan- og eiendomsutvalget
- Håvard Sandaa Karlsen, By North
- Petter Kjærnes, prosjektkoordinator Gildeskål kommune

Prosjektledelsen

Ved forslag til organisering av prosjektet la rådmannen til grunn at prosjektet er av en slik art at ekstern kompetanse tilfører prosjektet helt vesentlige ressurser og kvaliteter og gir oss resultater som vi ikke kunne fått på egenhånd. Den overordnede prosjektledelsen ble derfor gitt til Kunnskapsparken Bodø AS v/ Carina Rist, mens Petter Kjærnes i rådmannens stab har ivaretatt intern prosjektledelse.

Prosjektets aktiviteter har i tillegg hatt disse prosesslederne:

- Sami Rintala, arkitektworkshop'er 2018 og 2019
- Ove Jakobsen og Vivi M. L. Storsletten (Senter for økologisk økonomi og etikk), dialogmøter 2018 og 2019
- Nina Morvik (Kreativt gjenbrukssenter i Salten (Re)), workshop'er med barnehagene 2018 og 2019
- Steve Hernes (Ungt entreprenørskap Nordland), Innovasjonscamp for på ungdomstrinnet og i videregående skole 2018
- Håvard Sandaa Karlsen (By North), PR, markedsføring og kommunikasjon 2018 og 2019
- Steinar Jøraanstad, workshop - Fremtidens Gildeskål som reiselivsdestinasjon 2019

Prosjektets overordnede målsettinger

- Gjennom utvikling og utprøving av nyskapende metodikk for stedsutvikling skal Gildeskål kommune i samarbeid med regionale, nasjonale og internasjonale aktører få fram ideer, forslag og rammer for utvikling av Gildeskål kommunes fire sentra- Sørarnøy, Våg, Ertenvåg/Nygårdsjøen og Inndyr.
- Arbeid skal skje i nær samhandling med Gildeskål befolkning samtidig som prosjektet skal legge grunnlag for samarbeid mellom lokale og regionale aktører både i offentlig og privat sektor.
- Prosjektets har bostedsutvikling, næringsutvikling og destinasjonsutvikling som fokusområder.
- Omdømmebygging, markedsføring og kommunikasjon skal være sentrale elementer i prosjektet.

- Prosjektmodellen har som ambisjon å bli kalt som «Gildeskålmodellen»

I henhold til kommunestyrets vedtak er prosjektet gjennomført i 2018 og 2019, med en økonomisk ramme på inntil 2 mnok.

I prosjektet har kommunen lagt stor vekt på å evaluere aktivitetene opp mot de vedtatte målsetningene og på å vurdere resultatet av prosjektet som helhet. Deltakerne i aktivitetene og prosesslederne har gitt verdifulle bidrag til evalueringene, slik det også framgår under beskrivelsene av aktivitetene. Ved avslutning av prosjektet er det i tillegg gjennomført en workshop med deltakere som har fulgt prosjektet tett, fra kommunens næringsselskap og fra administrasjonen.

Der kommuneplanarbeid ofte er en lineær prosess, har arbeidet med Gildeskålmodellen, med fokus på bostedsutvikling, næringsutvikling og destinasjonsutvikling, omfattet aktiviteter av til dels svært ulik karakter. Mye er bygget på kjent metodikk, men i dette prosjektet er de satt inn i nye sammenhenger der de ikke bare utfyller hverandre, men gir en sluttsum som er større enn de enkelte faktorene.

God innsikt i stedenes kvaliteter og særegenheter er vesentlig for kommunens administrasjon og politikere i planarbeidet. Gildeskålmodellen har imidlertid flyttet fokuset fra den kommunale organisasjonen til enkeltmennesker, lag og foreninger, lokalutvalg og bedrifter og gitt dem et bedre grunnlag for å skape det gode liv i Gildeskål.

Selv om det er helheten som utgjør Gildeskålmodellen, har de mange innbyggerne som deltok i dialogmøtene, vært avgjørende. Med sitt aktive engasjement har de utviklet en dypere og mer omfattende forståelse for hva som er viktig, for enkeltmenneskene og for det sosiale samspillet, og de har vist for hverandre at de ønsker å bidra til utvikling av Gildeskålsamfunnet. Samtidig har det vært spennende prosesser der bl.a. arkitekter og studenter fra handelshøyskolen har kommet inn helt nye idéer og innfallsvinkler. Dette har utfordret etablerte "sannheter", men har blitt mottatt på en positiv og konstruktiv måte.

Kreative prosesser med barn og ungdom har gjort at deres perspektiver har blitt synliggjort i arbeidet med Gildeskålmodellen. Der folkemøter i kommuneplanprosesser ofte har vært dominert av godt voksne mennesker, har barn i barnehagene og elever i ungdomsskole og videregående opplæring brakt inn viktige perspektiver. Det var fra en barnehage vi fikk innspill om at vi trenger felles uteområder for eldre og barn, og noen av de mest spennende forslagene fikk vi fra elevene på innovasjonscampen.

I arbeidet med prosjektet har vi fått klare og tydelige påminninger om at Gildeskål ikke er verdens navle, og at det er krevende å være synlig og få god omtale i en stor og mangfoldig media-verden. Utfordringene knyttet til dette er omtalt under aktiviteten "kommunikasjon og media" og drøftes nærmere nedenfor. Imidlertid er det sannsynligvis viktigere at folk i Gildeskål er blitt mer bevisste på hva vi har og hva vi vil, for verdien av 2.000 gode ambassadører er avgjørende for vår omdømmebygging.

Gildeskålmodellen har utløst stort engasjement, og flere av idéene og forslagene er allerede over i konkret planlegging. Kommunen vil da være viktig, ikke for å gjennomføre, men som samarbeidspartner og tilrettelegger. Det påhviler ikke minst de politisk tillitsvalgte et ansvar å se til at initiativene ikke møter unødig motstand, men også at de kan inngå i et videre helhetlig planarbeid.

I Gildeskål har det tidligere langt fra vært en selvfølge at man skal satse på utvikling av definerte tettsteder, men i kommuneplanens samfunnsdel pekes det fra 2015 spesifikt på de fire stedene som har inngått i prosjektet. I dialogmøtene har folk satt fokus at gode og meningsfylte liv i Gildeskål må skje i samspill med en bærekraftig natur. For de videre

prosessene er det imidlertid viktig å merke seg det positive engasjementet for utvikling av tettstedenes kvaliteter, der både de fysiske møteplassene og de sosiale i form av aktiviteter og arrangementer blir fremhevet. Dette bør vektlegges både ved revisjon av kommuneplanen og i planarbeid for de enkelte stedene.

I prosjektperioden har det vært et høyt aktivitetsnivå, fra vedtak om oppstart i kommunestyret 20.06.2018 til rapporten ble lagt fram for avsluttende behandling i styringsgruppen 28.10.2019. Til dels korte tidsfrister har på noen områder vært utfordrende i forhold til andre aktivitetsplaner i den kommunale organisasjonen. Dette har medført at styringsgruppen på enkelte områder har måttet justere kursen noe. Disse utfordringene omtales nærmere i den utdypende evalueringen nedenfor.

Ved organisering av prosjektet var det rådmannens vurdering at bruk av ekstern prosjektleder ville bidra til å øke prosjektets kvalitet. Kunnskapsparken Bodø v/ Carina Rist ble engasjert som prosjektleder, men under forutsetning av at dette skulle skje i samspill med intern prosjektleder fra Gildeskål kommune slik at kommunestyrets målsetning om å bygge egen kompetanse på prosjektledelse ble ivaretatt. Det er de to prosjektledernes vurdering at denne organiseringen har hatt avgjørende betydning for en god gjennomføring av prosjektet.

Kommunestyret satte en økonomisk ramme på 2 mnok for hele prosjektet. Underveis i prosjektet har man sett muligheter som kunne bidratt til å heve prosjektet, men styringsgruppen har i tråd med kommunens praksis for god økonomistyring sørget for at prosjektet blir avsluttet innenfor den vedtatte rammen.

Det er prosjektledernes oppfatning at Gildeskålmodellen på en avgjørende måte endrer arbeid og prosesser for utvikling av tettstedene, og at den framstår som en velegnet modell. Imidlertid viser evalueringen at det er rom for forbedringer, og ikke minst vil den videre håndteringen av prosjektets resultater, fra kommunens politikere og administrasjon, men aller mest av menneskene i Gildeskål, avgjøre hvor godt modellen fungerer.

Prosjektet har hatt til hensikt å sette kommunale strategiske beslutninger ut i praksis ved å vise at vi tør å være nyskapende. Ved å igangsette dette prosjektet, viser Gildeskål at det som er vedtatt i strategiske planer, settes ut i livet, og ved hjelp av metoder vi ikke har tatt i bruk tidligere. Gjennom prosjektets dialoger, kartlegginger og kreative prosesser, har vi fått nye og innovative innspill samt økt brukerinnsikt, som danner et godt grunnlag for vårt videre utviklingsarbeid, og hjelper oss til å ta valg i samsvar med innbyggernes ønsker for fremtiden.

Aktiviteter gjennomført med entusiasme, kvalitet og gode evalueringer har vært et mål for oss. Prosjektet kan vise til fantastiske kunstverk, gode dialoger om det gode liv i Gildeskål, nyskapende arkitektoniske løsninger på kommunens fire tettsteder, gode forslag til nye forretningsideer og signaturopplevelser i Gildeskål av kommunens ungdommer og studenter ved Nord universitet, samt synspunkter fra ungdom på prosjektets fokusområder. Alt arbeid som er lagt ned, og resultater som er oppnådd kan begrunnes i deltakernes engasjement og kreativitet. De innspillene som er kommet inn, evalueringer fra våre profesjonelle prosessledere og en engasjert gjennomføringsgruppe, gir oss et godt grunnlag til å foreta en nyansert evaluering, som kan benyttes videre i vårt utviklingsarbeid.

En av våre målsettinger var å kartlegge 3-5 konkrete utviklingsprosjekter innenfor områdene bosted, næring og destinasjonsutvikling, basert på de løsninger som kommer ut av de ulike aktivitetene. I alle delprosjektene har vi fått innspill på utfordringer, preferanser, og forslag til tiltak og prosjekter, på de ulike fokusområdene. Prosjektledelsen har etter evaluering av aktiviteter, og innspill fra prosessledere og gjennomføringsgruppen, skissert mulige fokusområder og tiltak for utvikling som omtales nærmere under "Refleksjoner og mulig tiltak"

for utvikling” Noen av forslagene kan drives videre av kommunens administrasjon, men for nye forretningsideer og investeringer er vi avhengig av at innbyggere og andre interessenter tar initiativ til.

Omdømmebygging, kommunikasjon og markedsføring er viktige elementer i vårt utviklingsarbeid. Vi har som mål at våre prosjekter og de resultater vi oppnår skal bidra til at Gildeskål settes på kartet som en offensiv og spennende kommune i utvikling. Vår vurdering er at prosjektets fokus på å utvikle materialer som invitasjoner, presentasjoner o.l av god kvalitet har bidratt til en god profilering av vårt arbeid både før, underveis og etter aktivitetenes gjennomføring. Mediedekning har vi fått, men ikke i den grad vi forventet. Vi har erfart at det å fange journalisters oppmerksomhet, ikke er en enkel jobb. Dette betyr at man må legge en del arbeid i å få ut ønskede saker, bli bedre på å selge den gode saken, eventuelt lage de selv. Omdømmearbeid handler ikke bare om oppmerksomhet i media, og det er viktig å ta med seg i det videre arbeidet. Til tross for fravær av nasjonale avisoppslag og tv-tid, så ser vi at prosjektet har bidratt til engasjement og økt stolthet hos mange involverte. «Word of mouth» er også viktig. Deler av prosjektet har vakt oppmerksomhet hos eksterne interessenter. Vi kan nevne at det nå kjøres dialog for stedsutvikling i en annen kommune i Salten, og flere steder har de tatt i bruk studenter og konsulentteam for arkitektoniske løsninger i utviklingsarbeidet. Gode resultater, engasjerte prosessledere og fornøyde deltakere, må derfor ikke undervurderes som virkemiddel og viktige ambassadører i kommunikasjon, - markedsføring, - og omdømmearbeid.

I prosjektets gjennomføring har vi fått en dypere innsikt av hvor viktig internkommunikasjon er i utviklingsarbeid. I de tilfeller vi har møtt på utfordringer, så har dette i stor grad skyldtes mangel på forankring, rolleforståelse, kapasitet og tilbakemeldingskultur. Det har gått mer tid til koordinering og avklaring enn hva vi hadde forventet. Det forsinket noen prosesser og har vært avgjørende for realisering av enkelte delprosjekter, men også vært fordyrende for prosjektet ved at det har vært nødvendig å bruke flere timer til prosjektledelse. Dette tydeliggjør viktigheten av at «Ja-kommunen» må forankres i alle ledd for at den skal være gjeldende.

Prosjektet har hatt som mål å gi innspill til reguleringsplanarbeidet for de fire tettsteder, Sørarnøy, Våg, Ertenvåg/Nygårdsjøen og Inndyr. I motsetning til tradisjonelle planprosesser der fokus i stor grad har vært på hvordan ulike arealer skal/kan disponeres, har arbeidet med Gildeskålmodellen bidratt til økt forståelse for hvilke kvaliteter som er viktige for tettstedene. De fire dialogmøtene har vært særlig viktig på dette området, og gir føringer for videre planlegging og konkretiseringer i nye reguleringsplaner. I tillegg har de kreative prosessene utfordret etablerte tankesett og gitt innspill til nye måter for utvikling av stedene. Prosjektet utgjør samlet en stor idebank, og lett tilgang til idéene har vært viktig i valget av å bygge prosjektrapporten på et nettsted. For å få best mulig effekt av dette, bør det fra kommunens side legges til rette for prosesser der folk hvert enkelt sted, inkl. lokalutvalgene, også ser til forslag og idéer som har kommet fram for de andre stedene. For kanskje kan f.eks. et av arkitektenes forslag for Sørarnøy fungere godt på Nygårdsjøen.

I prosjektet var det viktig å legge til rette for regionalt samarbeid. Vi har samarbeidet med prosessledere på nasjonalt og internasjonalt nivå, som har spisskompetanse på ulike områder, og har gitt oss økt kompetanse om nye metoder for utvikling. Samarbeidet med ekstern prosjektleder resulterte i et prosjektdesign vi ikke hadde kommet ut med på egen hånd, og har også medført at Gildeskåls nettverk og relasjonen til ressurser i det regionale innovasjon- og utviklingsmiljøet er utviklet. Samtidig ser vi at det har vært utfordrende å få enkelte aktører til å involvere seg i prosjektet. Dette betyr at vi i sterkere grad må jobbe med å utvikle relasjoner i investor - og utviklingsmiljøene, slik at vi blir prioritert. Videre har vi jobbet med masterstudenter fra nord universitet og internasjonale arkitekter og arkitektstudenter som med et blikk utenfra har bidratt inn med spennende og kreative

løsninger. I det videre vil vi fokusere mer på samspill med academia, da prosessene har vært udeelt positive.

Gildeskålmodellen er å anse som en døråpner. Vi har fått nye ambassadører ut av prosjektet, og flere har gitt uttrykk for at de også ønsker å bidra i fortsettelsen. Flere involverte parter har allerede inngått samarbeid om nye utviklingsprosjekter, også utenfor kommunen. Erfaringsbanken vi har opparbeidet oss gjennom prosjektet, kan andre steder dra nytte av, og i interkommunale nettverk og samarbeidsprosjekter, kan vi bidra fra et nytt ståsted.

Et av målene til Gildeskålmodellen har vært å gi et friskt bidrag for å oppnå verdiskaping i Gildeskål på kort eller lengre sikt. Det er viktig å merke seg at stedsutvikling er en langsiktig prosess, der dette prosjektet er et av flere tiltak som gjøres i utviklingsarbeidet. Vi håper og tror at vi på sikt kan se positive ringvirkninger av den laginnsatsen som Gildeskålmodellen er utviklet på og de resultatene som kommer ut av prosjektet, sammen med alle andre gode tiltak som gjøres i kommunen og regionen forøvrig.

I prosjektet har innbyggerne i Gildeskål blitt mer bevisste på de kvalitetene i kommunen som er viktig for dem. Det gjør at vi alle i Gildeskål blir bedre ambassadører og at vi får et mer troverdig grunnlag å bygge vårt omdømme på. Ved at vi med Gildeskålmodellen kan fortelle om det gode liv i Gildeskål og om en kommune der folk både ser muligheter og vil bidra til å realisere dem, er vesentlig for at Gildeskålmodellen også framover skal utvikle vårt omdømme.

Vi må ivareta de kreative og skapekraftige menneskene vi har, og vi trenger å tiltrekke oss nye, om vi skal nå de strategiske målene som er i kommuneplanen. Med Gildeskålmodellen har vi allerede vist til omverdenen at vi er en kommune som tør å være nyskapende, som har mot og kraft til å virkeliggjøre visjonen «Å eg veit meg eit land», inspirert av Elias Blix, mannen som gikk løs på oppgaver andre ikke så likt. Omdømmebygging basert på en videreutviklet felles identitet bør derfor prioriteres. Samtidig vil det være viktig at vi er inkluderende og fremstår som gode ambassadører for Salten og Nordland, og bidrar til å styrke den regionale identiteten.

Hovedmålet med Gildeskålmodellen har vært å få fram idéer og løsningsforslag, og å legge grunnlag for å kunne realisere dem. I de ulike aktivitetene har vi sett at deltakerne har blitt inspirert, og at de ønsker å gå i gang. Tiltak som lag/foreninger og lokalutvalg har planlagt eller igangsatt med kommunale bolystmidler, er gode eksempler på dette, og når vi løfter fram de gode initiativene og hvordan de realiseres, blir det lettere for andre å se hvordan de kan gjøre det de ønsker. Ved å gjøre prosjektrapporten til et nettsted gir vi enkel tilgang til forslag og idéer som kan videreutvikles. Aktivitetene i prosjektet har også allerede inspirert eksterne aktører til å se nye muligheter i Gildeskål, og at Gildeskål kan være et sted for å realisere sine drømmer.

Både Gildeskålmodellen og enkeltelementer i prosjektet vil kunne ha betydelig overførbarhet, slik det framgår av aktivitetene og evalueringen av dem. Ved avslutning av prosjektet fremstår dialogmøtene "Hva er det gode liv i Gildeskål?" og arkitektcampene som de tydeligste eksemplene på dette. Ove Jakobsen og Vivi Storslettet (SØØE) bruker allerede Gildeskål aktivt som eksempel på hvordan dialoger kan brukes i samfunnsutvikling, og vi har sett at to andre Salten-kommuner inviterer arkitektstudenter og arkitektteam til å delta i utvikling av deres kommuner.

Noe av det viktigste med Gildeskålmodellen er likevel hvordan et bredt spekter av aktiviteter kan inngå i en modell for utvikling av kommuner, og dette bør gjøres tydelig i presentasjoner og informasjon om Gildeskålmodellen. Modellen gir ikke noen fasit på hvordan arbeidet skal gjøres, hver kommune må finne sin måte å bruke Gildeskålmodellen på, men som en ny metode for kommunal planlegging, bør den være et godt redskap.

I avsnittet for aktiviteten "Kommunikasjon og mediahåndtering" går det fram at vi i mindre grad enn forventet har lyktes i å få nasjonal oppmerksomhet for prosjektet. I et kortere perspektiv har det derfor bidratt mindre enn forventet til økt kjennskap til Salten og Nordland som et attraktivt bosted, besøk- og næringsregion. Men som det er vist ovenfor, er det lagt et godt grunnlag for videre omdømmebygging. Vi har også tro på at vi i omtale av utviklingstiltak som følger av idéene og løsningsforslagene som er utviklet kan vise til Gildeskålmodellen og hvordan den forteller om en kommune og en region som er attraktiv for rekruttering av innbyggere, næringsaktører og økt turisme.

Konklusjon:

Prosjektet har fått frem ideer, forslag og rammer for utvikling av tettstedene Sørarnøy, Våg, Nygårdsjøen og Inndyr. Både Gildeskålmodellen og enkeltelementer i prosjektet vil kunne ha betydelig overførbarhet, slik det framgår av aktivitetene og evalueringen av dem. Gildeskålmodellen har imidlertid flyttet fokuset fra den kommunale organisasjonen til enkeltmennesker, lag og foreninger, lokalutvalg og bedrifter og gitt dem et bedre grunnlag for å skape det gode liv i Gildeskål.

Rapporten gir tydelige forslag til utvikling av bolyst, næringsliv og reiseliv i Gildeskål kommune. Rapporten gir også inspirasjon til fremtidige reguleringsplaner og arealdisponeringer i tettstedene. Prosjektet har gitt verdifull innsikt i innbyggernes syn og holdninger til kommunen og stedet de bor og hva som er viktig for dem. Prosjektet har også pekt på en utfordring; det mangler en felles identitetskultur for Gildeskål kommune.

Det er behov for å ta tak i felles utfordringer i kommunen, sette dette i sammenheng, og utvikle miljøer der ideer og muligheter kan realiseres. Derfor har kommunen laget et visningsrom, der prosjektet skal presenteres. Dette rommet skal være åpent for befolkningen samt lag og foreninger, for å arbeide videre mot ønsket utvikling av sentrumsområdene. Sentrumsutviklingsprosjektet har lagt til rette for inspirasjon og muligheter, som lokalutvalg, lag/foreninger, bedrifter og enkeltpersoner kan bruke til utvikling av Gildeskål kommune. Kommunen vil da være viktig, ikke for å gjennomføre, men som samarbeidspartner og tilrettelegger. Gildeskålmodellen har utløst stort engasjement, og flere av idéene og forslagene er allerede over i konkret planlegging. Det påhviler de politisk tillitsvalgte et ansvar for å legge til rette for initiativene og for at de kan inngå i et videre helhetlig planarbeid.